

široke in prilično 5 m dolge sobe, ki ima dvoje vrat, in kabinet (prilično 3,3 m in 2,7 m), ki ima tudi dvoje vrat, prav tolike kuhinje in majhne jedilne shrambe.

Kabineta za učila ni moči tu za nič drugega uporabiti kakor le, za kar je namenjen, vendar pa ima pri stanovanju tudi kabinet za deklo, četudi brez peči.

Glede velikosti stanovanja, oziroma sob je isto kakor pri drugih šolah. Drvarnice šola nima. V ta namen je namenjena klet, ki pa zaradi vlažnega sveta in prenizko ležečih okenj, skozi katere se bo vedno cedila deževnica iz sosedove njive, ni na mestu in zlasti za to ne, ker potem ne ostane učitelju toliko prostora v nji, da bi si mogel spraviti mernik krompirja. Ko so kupovali svet, ki ga je prodal dotični posestnik prav le zaradi šole, niso prav nič mislili na drvarnice, zato so potem v njih nadomestilo odločili učiteljevo klet, in tudi malega vrta bi ne bilo, ko bi šlo po volji dotičnega nadinženirja, ki ni imel drugega v mislih, nego edino le prostor za šolsko poslopje. Kar je najlepšega pri tej šoli, so pa križi nad okni. Ti obstoje iz treh vertikalnih in dveh horizontalnih železnih šibic ter tvorijo tolike odprtice, da more vsakdo skozi nje. Celo zidarji so se norčevali iz njih in so najmočnejši lazili skozi nje. Čemu so jih torej napravili, saj nimajo niti tolike vrednosti kakor strašila v prosu za vrabce.

Torej je razvidno že iz teh dveh zgledov, da mora biti pri vsaki šoli kaj pokvarjenega in si skoro šole brez nedostatkov niti misliti ne moremo, ker je le malo takih mož, ki bi se pri izdelovanju načrtov malo bolj pobrigali in delali bolj premišljeno. Še malomarneje in svojevoljneje so pa postopali inženjerji pri zgradbah šolskih poslopij po Gorenjskem in tudi Dolenjskem v prejšnjih letih. Takrat pa ni imel nihče drugi besede ko inženir sam in kar je ta ukazal, to se je moralo zgoditi, četudi je bila največja prismodarja.

Tako je n. pr. v Sorici na Gorenjskem. Tam so kmetje v živo skalo izsekali prostor za učiteljevo klet, a prišel je dotični inženir in ukazal, da se ta prostor takoj zasuje. Ker pa je bilo šolsko poslopje gotovo, so morali zunaj tega napraviti šolsko klet, ki je tako majhna, da se človek v nji komaj obrne. Dotični inženir je bil sila trmoglav. Za učitelja ni hotel na noben način napraviti stranišča poleg stanovanja v pritličju, ampak baje zahteval, da naj uporablja kar stranišče za učence; in le s težkim trudom so ga pregovorili, da mu je napravil potem vendarle stranišče, a ne poleg stanovanja v pritličju, marveč na počivališču (podestu) poleg stranišča za učence; torej mora hoditi učitelj na stranišče pol nadstropja gor, učenci pa pol nadstropja dol. Sploh je pa še to največji nedostatek, da se nahajajo stranišča na podestu.

V Zasipu pri Bledu je hotel zopet napraviti inženir na fasadi ob cesti slepa okna, a ondotni kmetje so bili bolj pametni in so rekli, naj se načrt okrog obrne, in tako so tudi storili, in slepa okna so sedaj zadej in ne ob cesti. Takih in enakih bedarij se je napravilo precej, pa pustimo jih za sedaj ter si oglejmo še druge šole, ki jih je risal prav ta inženir, in sicer n. pr. dvorazrednico v Šmartnem pod Šmarno goro. Preden se je tu zidalo novo dvorazrednico, se je reklo, naj se napravi učiteljevo stanovanje zgoraj, šolske sobe pa spodaj, toda trdovratno ne, njegova volja je bila, zidati po starem kopitu: stanovanja spodaj, učne sobe pa zgoraj. Sicer pa bomo o tem izpregovorili pri šoli na na Primskovem. Oglejmo si sedaj le učiteljevo stanovanje. Prva večja soba ima tri ali celo štiri okna in dvoje vrat,

mali kabinet, ki naj bi bil po mnenju tega gospoda prav primeren za spalnico, ker se da, v slučaju kake bolezni hitro prezračiti. Meri pičlih 9 m² in vanj sega velikanska kmetiška peč. Kako in kam naj postavi sedaj učitelj svojo posteljo, to je njegova reč. In res mora služiti ta luknja učitelju za spalnico, ker ne more v večji sobi zaradi vrat, peči in okenj nikamor postavi posteljnjaka. Edino to je dobro, da nima sedanji nadučitelj otrok; če pride pa na njegovo mesto kak učitelj z otroki, bo v največji zadregi zaradi prostora. In tako so zidane šole baje tudi v Mošnjah, Breznici, Vodica in Tomišlju.

(Konec.)

Le v zdravem telesu biva zdrava duša.

„Zakaj si se oklenil v zakonski stan?“ poreče kdo, „samec bi ostal, pa bi lahko živel srečno in zadovoljno!“ Za samca učitelja ali učiteljico je dovolj velika plača, ker si poročen, potrpi in molči, saj si sam kriv svoje nesreče!“ Lepa je ta! Tako govorijo navadno naši neprijatelji, ki so nam nevoščljivi za ta borni košček kruha in nam ne privoščijo boljših gmotnih razmer. — „Kdor živi sam, naj tudi umrje sam!“ poje nekje pesnik. Samemu biti na svetu, zlasti na kmetih, je težko. Kje naj učitelj dobi hrano po samotah? Kdo naj mu kuha, pere, streže, zlasti v bolezni? Kuharico drago plačevati je ravno tako težko, pa to tudi ni ugledno pri ljudstvu, ker kmalu bi si kdo mislil kaj slabega o takem samcu s kuharico. Kuharico naj imajo tisti, ki jo morajo imeti in jo tudi lahko plačajo. Dobro so nam znani tudi učitelji s kuharico in brez nje, v gmotnem oziru pa niso prav nič na boljšem od poročenih. Dolg čas jim je biti vedno doma, navadijo se družine; v družino hoditi pa z učiteljsko plačo pomeni toliko, kakor zapraviti ves denar. Učitelji samci so navadno huje zadolženi od poročenih. Družina in zabava je nekaj jako dragega za naš stan in naše okoliščine. Kdor se temu vda, je izgubljen. Poznamo več samcev učiteljev, ki zgledno živijo, so jako varčni in zgledni gospodarji, pa vendar nimajo nič, zabijejo vse v knjige, čedno in moderno obleko in o počitnicah si privoščijo nekoliko potovanja in takrat zabijejo ves preostanek. Samci, ljubeči družino, pa so največji siromaki izmed nas vseh. Ti večkrat zaradi ponočevanja kuhajo v šoli drug dan mačka, s čmernim obrazom imajo malo veselja do resnega dela. Zakonski stan je za nas najprikladnejši. Saj piše Rousseau v svojem Emilu: žena je dar božji z vsemi drugimi čutili od moških, stvarjena je za dom, ognjišče in odgojo otrok. Ona zna z vdano ljubeznijo do svojega moža na zvit način dobiti nadvlado nad njim. Privadi ga ljubiti polagoma dom, samoto in družino. Več kakor živina bi moral biti oni mož, ki bi se ne vdal milovabečim čuvstvom, ljubezni in želji svoje zvesto vdane žene.

Kaj pa ve, drage naše sotrudnice, gospodične učiteljice? Zvesto nam stojite na strani pri našem trudapolnem delu. Z nami pijete kupo trpljenja. Pomilujemo vas; na vašem nežnem obrazu je videti znak trpljenja. Stopile ste z veseljem v naš stan z nadejo, dobiti tukaj sreče, zadovoljnosti, časti in mirnega veselega življenja. A kmalu ste izgubile te lepe ideale. Pri delu ste naletele na hudo trpljenje, ki se tudi vam, čeprav ste same, ne zdi trudu primerno plačano. Upale ste pri nas dobiti veselja in zabave, ali ves dan bivati v zadehlem in prašnem šolskem prahu, vedno govoriti, kričati

in opominjati, to ni zabava, to je trpljenje, trudapolno in duhomorno delo.

Zanjke b'le nastavljeni
ptičke so se vjelo . . .

Ah, da, vjele ste se, družčine ni nobene, ker je preveč dela, nego da bi je mogle iskati. Kadar imate ve čas, nimajo časa drugi. Tega nimate, česar si željno želi vaše srce. Obup in trpljenje vam polagoma sede na srce. Kmalu čutite z nami naše gorje. Trpljenja dosti, vedno v šoli in doma, vso zimo ter leto in dan vedno naprej samo delo in trpljenje, plača pa komaj zadostuje pri vsi varčnosti za hrano in toliko drago, vedno novo in moderno obleko. Naveličale ste se, radi vam verjamemo, poslavljate se od nas z veseljem obrazom, dobile ste vendar to, česar je pozelele vaše srce. Bog vam daj srečo v novem zakonskem stanu! Žal, da niso vse tako srečne, mnogo jih je še ostalo, te pijejo z nami nadalje kupo trpljenja.

Mladosti cvetje gineva polagoma s cvetočega obraza, bridki občutki ranijo srce, ker se niso izpolnile od prirode namenjene želje: hitro, hitro mine čas, ah, ne bo ga več pri nas! Tej srčni rani se pridruži še mnogo drugih križev in težav, zaradi napora in truda hira telo, pride bolezen, in mnogi izmed njih leže prerano v hladni grob. (Konec.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“ je sklicalo svoj letošnji občni zbor na 10. septembra 1903., ki pa zaradi slabe udeležbe ni bil sklepčen. Društvena opravila bo opravljal do prihodnjega občnega zbora dosedanji odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo dne 6. rožnika t. l. v celjski okoliški šoli ob izredno mnogoštevilni udeležbi; kot gosta sta bila navzoča gg. Serajnik Beno iz Konjic in Bukovič iz Polenšaka. Društvu se je prijavil kot nov član g. Sivka iz Št. Jurja ob j. ž. Po običajnem pozdravu gosp. predsednika je bil prečitan in odobren zapisnik zadnjega zborovanja. Na tem zborovanju smo imeli prvokrat priliko slišati sad novoustanovljenega mešanega pevskega zbora. Zapela se je z velikim uspehom in veliko preciznostjo pesem „Colničku“. Nadalje se je razpravljalo o peticiji za popravilo osnutka novega disciplinarnega zakona za Štajersko, ki jo je poslalo „Učiteljsko društvo za severovzhodni Štajer“ s kritičnimi opazkami. Društveniki izrazijo veselje in priznanje ter se sklone omenjenemu društvu izreči pisмено zahvalo. (Se je storilo po tajniku.) Za zvezino zborovanje v Lipnici dne 15. kimovca t. l. se volijo delegatom tovariši: Exel, Kveder, Logar. Dopis gornjegrajskega učiteljskega društva glede novega obrazca zapisnika šolskih zamud se vzame na znanje s pristavkom, naj se nam pošlje obrazec v pretres in ogled, in ako je v resnici praktičnejši, potem naj se uvede. O zborovanju „Zaveze“ sta poročala gg. Černej in Gradišnik, prvi o delegacijskem govoru, drugi pa o neoficijalnem delu. Prihodnje zborovanje bo 2. novemb. t. l.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. junija in 1. septembra. Prvo zborovanje. Pristopila je društvu Emilija Kren iz Olimja. O zborovanju „Zaveze“ v Brežicah je poročal tovariš Hohnjec. Nadalje so se obravnavali stavki letošnje uradne konferencije. Zaradi poročevalkine bolezni je izostal referat „Kako naj zbuja ljudska šola v otrokih čut za lepo in plemenito“. Tudi razprava drugega stavka o Jungejevi in biološki metodi je izostalo. O čebelarstvu pa je podaval praktičen čebelar tovariš Hočevnar. Ker se po želji deželnega odbora stavijo pri šolah čebelnjaki in kakor se

kaže, se učiteljstvo z veseljem poprijema čebeloreje, zato so taka podavanja jako primerna. Veliko bi primernejše pa še bilo, ko bi deželni odbor ne želel samo napravljati čebelnjakov, ampak tudi malo v žep posegel in s subvencijami omogočeval učiteljstvu udeleževati se čebelarstvih tečajev. — „Učiteljsko društvo za severo-vzhodni Štajer“ je poslalo en izvod popravljenega disciplinarnega zakona, s prošnjo, istega poslati ka kemu deželnemu poslancu ali na deželni zbor. Tovariš Jelovšek je bil proti temu, da se to odpošlje in kakor se je pozneje pokazalo, je govoril tudi prav, ker v ta namen imamo „Bund“, da v skupnih zadevah enotno postopamo, ne pa da bi vsako društvo delalo politiko na svojo roko. — Delegatom za zborovanje „Lehrerbunda“ sta bila izvoljena tov. Grmovšek in A. Potočnik. — Predsednik pozivlja navzoče, naj polnoštevilno pristopijo k „Slov. Šolski Matici“.

Drugo zborovanje. Kot gosta sta bila navzoča visokosolec g. Jug in gospodična Moric; društvu je nanovo pristopil tov. Čuček iz Pečice. Ker je tov. Šket na glasu izvrstnega sestavljalca šolske kronike, zato se je naprosil, da nam pri tem zborovanju prečita kako letno poročilo. To je tudi storil.

Predsednik Šetine in tov. Böheim pa sta mnenja, da se naj kronika ne sestavlja po določenih odstavkih ampak po vrsti, kakor se je kaj vršilo, kar že beseda kronika označuje. Kar se je vršilo dalje časa, vse leto, ali ni bilo omejeno na kak datum, se omenja proti koncu; tako se izogne vsaki šabloni. Pravilnejše je gotovo to, a preglednejše je ono. Tov. Pulko poroča o najnovejših zahtevah spisnega pouka. Kot glaven nedostatek navaja prepričelo gojenje samodelavnosti in samostojnosti. Temu se odpomore, ako se učenci navajajo zapisovati to, kar so sami videli, doživeli, spoznali. N. pr. moje opravilo včeraj po šoli, procesija o Telovem, sejem, prvi sneg, Vernih duš dan, božični večer, zimsko veselje itd., kakor tudi lepo oblikovani, v celoto združeni stavki, ki se dobe pri obravnavi kakega predmeta. Poročevalec omenja tudi, da so vaje v napisovanju namesto prepisovanja najboljše predvoje za spise in obenem kot vaje v pravopisu. Take vaje naj se vrše vsak dan. Ker pa ni mogoče, da bi spise samo dovedlo učenca do žive zavesti materinega jezika, zato se naj vedno in povsod goje govorne vaje. Končno omenja tudi snov za spisni pouk, razdeljeno po šolskih letih, in popravljanje. — Tovariš Jelovšek vpraša, ali je dovoljeno, da se kak učenec samovoljno preseli iz ene šole v drugo, ker mu nekaj ne vgaja. Da je to nedopustno, določa že zakon; ako pa je želja po premeščanju utemeljena, naj se starši obrnejo na okrajni šolski svet.

Iz Ljutomera. V četrtek, dne 3. t. m., je imelo učiteljsko društvo za ljutomerski okraj v Cezanjevih svoje mesečno zborovanje. Udeležba je bila prav povoljna. Po običajnem pozdravu omeni predsednik okrožnice, ki se je poslala na vse učiteljstvo tega okraja zaradi slabega društvenega zanimanja ter prosi odpuščanja, ako se je kateri izmed tovarišev ali tovarišic čutil žaljenega. Zatem prečita opazke nekoga tovariša, ki trdi, da je v bilo društvu nekdanj več kolegijalnosti, da žele društveniki od zborovanj duševne hrane in zabave ter da je nezaupnost kriva neuspešnemu delovanju v društvu. Društveni sklepi naj ostanejo v društvu ter se naj ne nosijo med lajike; načela društvu določa skupnost društvenikov ne pa posamezni člani.

Cvajte predlaga, naj se na učiteljstvo poslana okrožnica odmakne, ter da se naj vrše društvena zborovanja redkeje, posebno v zimskem času, ker je vsako zborovanje v zvezi s precejšnjimi troški. (Se sprejme).

Va u da poda paralelo o dekliški in deški vzgoji. Podavatelj je mnenja, da sedanja šola preveč generalizuje; je opustitev te stare navade ter za preosnovo šolskega pouka in šole, pri kateri na se ozira naj razne okoliščine in življenske potrebščine. Govori se za ločitev spolov v šoli, ker dečki imajo druge, deklice zopet druge življenske potrebe. Dokler se ta preosnova ne izvrši, je treba pri pouku v posameznih predmetih gledati na to, da dobi vsak spol, česar bo najbolj potreboval. Dečke poučuj učitelj, a deklice učiteljica. Podavatelj poda snov iz vseh predmetov, katera se naj obravnava pri deklicah, katera pri dečkih.